

nosti. Mocnosť žily v blízkosti granitu dosahuje 3 mm. Smerom od granitu sa vetví na niekoľko žiliiek, ktoré mocnosť postupne strácajú.

Oblasť Delavy a Pekliska je z hľadiska možnej koncentrácie Sn mineralizácie v súčasnosti v začiatkoch riešenia. Geologickoprieskumné práce sú zamerané na zistenie vzťahu sekundárnych geochemických anomálií k primárnemu geochemickému poľu.

Účastníci exkurzie navštívia ložisko Hnilec — Medvedí potok, kde na halde štólne budú môcť zbierať vzorky z rudných telies a okolitých hornín.

3. Štruktúrny vrt SG-2 (Prakovce) — staršie paleozoikum gemerika

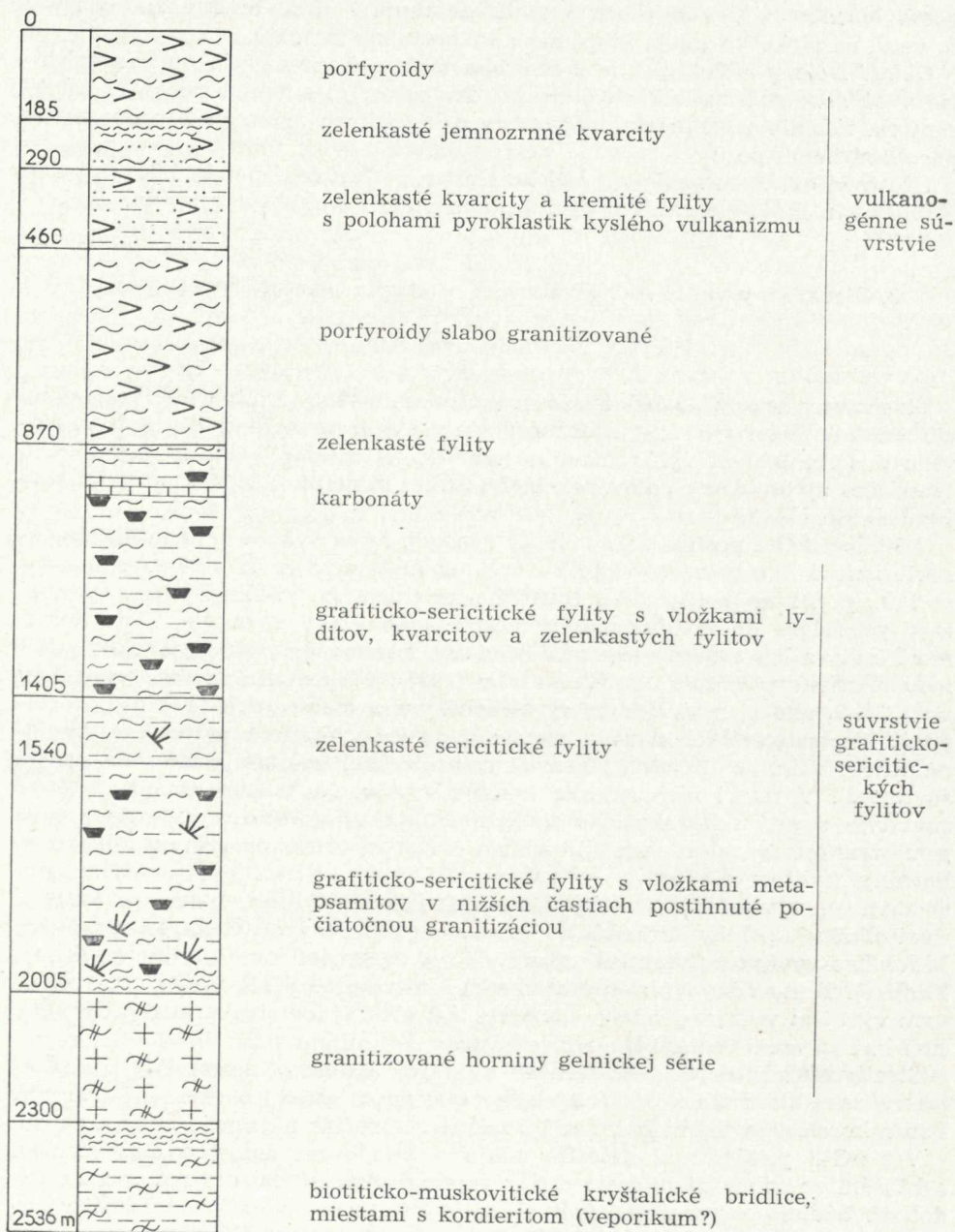
(P. Grecula)

Štruktúrny vrt SG-2 bol lokalizovaný v centrálnej časti gemerika a jeho cieľom boli hlavne stratigrafické problémy staršieho paleozoika, a to v súvislosti s rozsiahlym vyhľadávaním rudných ložísk žilného aj stratiformného typu, ako aj problémy žulového magmatizmu, mineralizácie, tektonickej stavby a ďalšie.

Z litologického profilu vrtu (obr. 5) vychodí, že sa v ňom dajú vyčleniť charakteristické horninové súbory. Vo vrchnej časti vrtu je to vulkanogénne súvrstvie, pod ním je súvrstvie grafiticko-sericitických fylitov, ktoré v spodnej časti prechádza do granitizovaných hornín toho istého súvrstvia. Tieto horninové celky a ich superpozícia sa dajú dobre korelovať so stratigrafickou schémou staršieho paleozoika P. Greculu (1965, 1970). Podľa nej a z výsledkov vrtu SG-2, ako aj z ďalších vrtných, banských a mapovacích prác možno stanoviť litostratigrafickú schému staršieho paleozoika, ktorá vychádza z regionálneho rozšírenia určitých superponovaných facií (v stratigrafickom zmysle súvrstvia). V rámci nich sú ešte lokálne vývoje. Najvyššie je vulkanogénne súvrstvie s produktmi kyslého vulkanizmu, a to v strednej a južnej časti gemerika (porfyroidový vývoj), kým v severnej časti prevládajú diabázové horniny (fylitovo-diabázový — rakovecký vývoj). Nižšie s pozvoľným prechodom sa vyvíja súvrstvie graficko-sericitických fylitov, ktoré vo vrchnej časti obsahuje polohy karbonátov, lyditov a vulkanických hornín, kým na báze je lokálne vyvinuté psamitické súvrstvie (epimetamorfované pieskovce, droby, bridlice). Tento vrstvomý sled možno vidieť aj vo vrte SG-2, a to s porfyroidovým vývojom vulkanogénneho súvrstvia. Sú však aj iné stratigrafické členenia, ktoré sú spomenuté v zjazdovom referáte.

Stratigrafické rozpätie uvedených súvrství staršieho paleozoika sa zatiaľ presne nezistilo. Palinologické výsledky ešte nedovoľujú ich presnejšie zaradiť. Podľa korelácie s inými územiami usudzujeme, že ide najskôr o silúr a devón.

Vrt SG-2 priniesol aj dôležité údaje o kriedovom žulovom magmatizme, s ktorým sa viaže aj hydrotermálna mineralizácia v Spišsko-gemerskom rudohorí. Záujem o gemeridné žuly stúpol v ostatnom období v súvislosti s objavením v nich Sn-W zrudnenia (J. Baran et al. 1970). Hoci žuly v uvedenom vrte neboli navŕtané, zistila sa veľmi rozsiahla metamorfóza pôvodných hornín charakteru metasomatických, resp. granitizačných premien. Tieto premien postihli predovšetkým vhodné litologické typy (pyroklastiká kremitých porfýrov, arkózy, droby, pieskovce), kým v pelitických horninách (hlavne s prí-

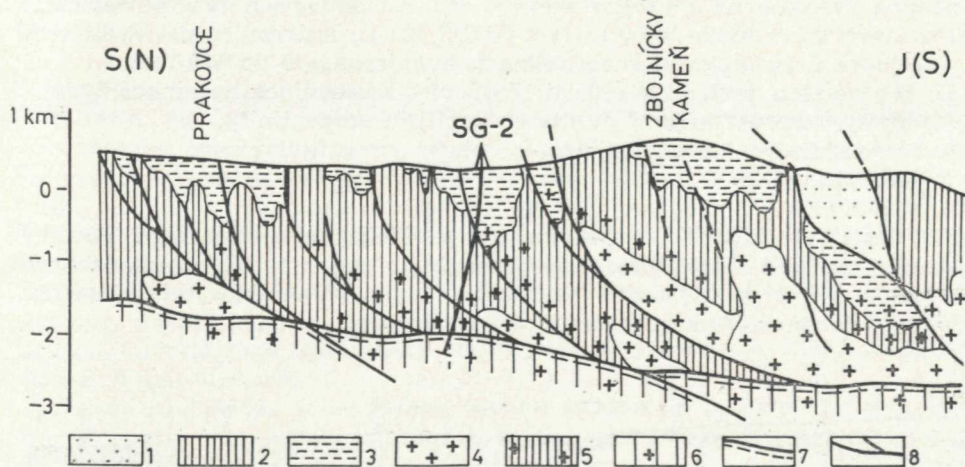

Obr. 5. Zjednodušený litologický profil vrtu SG—2 (Prakovce), staršie paleozoikum Spišsko-gemerského rudohoria

Fig. 5. Simplified Lithological Profile of the SG — 2 Borehole (Prakovce), Lower Paleozoic of the Spišsko-gemerské rudohorie Mts.

mesou grafitu) sú účinky menej evidentné a prejavujú sa v podstate rekryštalizáciou horniny. Granitizácia sa prejavuje vznikom nových minerálov, a to charakteristickým modrastým kremeňom, živcami, biotitom a muskovitom. Rozličný stupeň týchto granitačných premien, a to aj v rozličnom litologickom prostredí, možno v predmetnom vrte veľmi dobre sledovať, a to tak vyššie, vo vulkanogénnom súvrství, ako aj v spodných častiach vrtu, kde je stupeň granitizácie najpokročilejší. Žiaľ, vo vrte nevidieť prechod až do žúl, avšak v iných rajónoch (napr. v 860 m dlhom banskom prekope v Zlatej Idke) je plynulý prechod do palinogénnych žúl s enklávami ešte nedokonale granitizovaných pôvodných sedimentárnych hornín.

Z týchto a ďalších údajov usudzujeme, že v gemeriku nastali regionálne granitizačné procesy, ktoré viedli až k vzniku žulovej taveniny, z ktorej diferenciáciou došlo relatívne neskôršie aj k intrúziám žúl (malé intrúzie), ktoré sú nositeľmi mineralizácie. Predpokladáme, že mineralizácia bola ešte v domovskej oblasti prikravu gemerika, t. z. v priestore medzi karpatským a panónskym blokom v čase, keď sa tieto bloky zblížili. To viedlo k stlačeniu a zaboreniu hlavne paleozoických hornín do hlbších častí kôry, kde v podmienkach subdukčnej zóny nastala ich postupná granitizácia a iné vysokotlakové premeny. V domovskej oblasti boli aj neskôršie intrúzie žúl a mineralizácia. V následnej, hlavnej prikrývovej fáze bola časť týchto hornín spolu s vyššími mezozoickými komplexmi (v dôsledku podsúvania sa karpatského bloku pod panónsky blok) vytlačená a presunutá vo forme prikrovu do dnešnej pozície, pričom bola časť hornín pohltená.

Obr. 6. Geologický rez gemerikom v profile vrtu SG-2 (P. Grecula 1975).

1 — metapsamity, 2 — súvrstvie sericiticko-grafitických fylitov, 3 — vulkanogénne súvrstvie, 4 — gemeridné žuly, 5 — granitizované horniny, 6 — podložné vyššie metamorfované kryštallické bridlice, prípadne aj granitoidy (veporikum), 7 — násunová plocha prikrovu gemerika, 8 — prešmyky (1—5 gemerikum)

Fig. 6. Geological Section of the Gemeric Complex in the SG — 2 Borehole Profile (P. Grecula, 1975).

1 — metapsammities, 2 — sericitic — graphitic phyllite beds, 3 — volcanic beds, 4 — Gemeride granites, 5 — granitized rocks, 6 — underlying highly metamorphosed crystalline schists, ev. granitoids (Veporic Complex), 7 — thrust plane of the Gemeric Nappe, 8 — overthrusts (1—5 — Gemeric Complex).

V spodnej časti vrtu SG-2 v podloží mocnej poruchy sú horniny, ktoré sa zatiaľ v gemeridách nenašli. Sú to rozličné druhy biotiticko-muskovitických kryštálických bridlíc, pre ktoré je charakteristická zriedkavá prítomnosť kordieritu. Takéto horniny sú však bežné vo veporiku v pásme Kohúta. Je logické predpokladať, že aj navŕtaný komplex by mohol zodpovedať už veporiku. To by značilo, že vrt SG-2 ako jediný by potvrdil existenciu gemeridného príkrovu, ktorý bol na veporikum nasunutý. Takúto tektonickú interpretáciu znázorňuje obr. 6, kde je zvýraznený aj prešmykovošupinovitý štýl stavby gemerika.

Uviedli sme iba niektoré, a to aj čiastkové výsledky, ktoré vrt priniesol, pretože ten je ešte v štádiu komplexného zhodnocovania.

4. Hodkovce — kôry zvetrávania na ultrabázikách

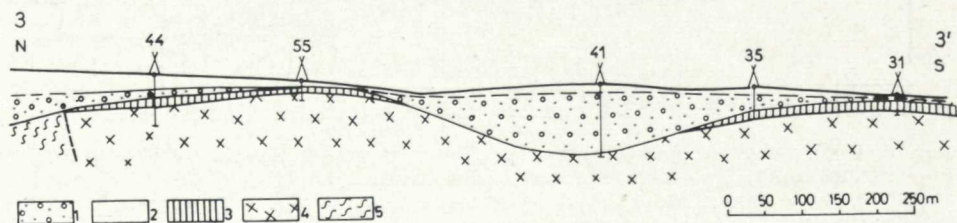
(J. Zlocha)

Teleso ultrabázických hornín je podľa výsledkov doteraz uskutočnených geofyzikálnych a geologických prieskumných prác najväčším známym telesom v Západných Karpatoch. Predpokladá sa, že jeho povrch zaberá plochu viac ako 100 km². Pri Hodkovciach a Šemši vychádza bezprostredne na povrch alebo je prikryté len niekoľko desiatok metrov mocnými sedimentmi štrkovej formácie (štrk, piesok, íl), smerom na J sa mocnosť sedimentov a pyroklastík postupne zväčšuje na niekoľko metrov. Pri Komárovciach bolo ultrabázické teleso navŕtané v hĺbke 943,0 m (vrt GUDŠ Ko-1), v území medzi Paňovcami a Čečevojcami sa hĺbka uloženia telesa pohybuje od 100 do 150 m.

D. Hovorka vyčlenil v oblasti Hodkovciac nasledujúce horninové typy:

1. dunity, serpentinizované dunity až dunitické serpentinity,
2. serpentinizované peridotity až peridotické serpentinity,
3. serpentinity,
4. pyroxenity.

Najviac sú zastúpené serpentinizované peridotity a serpentinity. Pôvodné minerály podľahli skoro úplne serpentinizáčnym procesom. Olivín sa zachoval vo forme črepičiek v jadrách slučiek tvorených serpentinovými minerálmi. Rombické i monoklinické pyroxény sú bastitizované.

Obr. 7. Geologický rez ultrabázickým telesom pri Hodkovciach.

1 — štrk, 2 — íl, 3 — silne zvetraný až rozložený serpentinit, 4 — serpentinit a zvetraný serpentinit, 5 — tektonicky porušené bridlice.

Fig. 7. Geological Section of the Hodkovce Ultrabasic Body

1 — gravels, 2 — clays, 3 — decomposed serpentinite, 4 — serpentinite and weathered serpentinite, 5 — dislocated shales.